

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
16/1243

Vår ref
16/1013-6

Dato
11.05.2016

Evaluering av offentleglova – Høringsuttalelse

Vi viser til brev av 25. februar 2016 med oversendelse av Evaluering av offentleglova.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har følgende innspill til høringen av Evaluering av Offentleglova.

Anonyme innsynsbegjæringer

Etter offentleglova § 3 andre punktum kan "alle" kreve innsyn i saksdokumenter, journaler og liknande register til et forvaltningsorgan. Det fremgår av forarbeidene til offentleglova at dette er en videreføring av gjeldende rett før offentleglova av 2006, jf. Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) kapittel 16, særmerknaden til lovens § 3. Det fremgår videre av forarbeidene at "alle" her skal tolkes bokstavelig, slik at hvem som helst har rett til innsyn etter loven.

Av Justisdepartementets veileder til offentleglova fremgår det at det ikke er et vilkår for å kreve innsyn at en oppgir navnet sitt når en fremsetter innsynskravet. Det er således anledning til å kreve innsyn anonymt, jf. veilederen punkt 4.2.

Det må sies å være et generelt prinsipp at man må fortelle hvem man er dersom man vil fremme en sak overfor et forvaltningsorgan. Forvaltningsorganer kan imidlertid i en viss utstrekning kontaktes anonymt, for eksempel dersom det er behov for eller ønske om det for å forhindre gjengjeldelse eller motvirke frykt for gjengjeldelse. Tips og meldinger til for eksempel tilsynsmyndigheter, politi og barnevern er eksempler på dette.

Etter KMDs vurdering bør det foretas en prinsipiell vurdering av anonyme innsynskrav. Det er en viktig forutsetning for demokrati og åpenhet at enhver kan be om innsyn i forvaltningens dokumenter. Formålet med innsynskravet har ingen betydning for retten til å se dokumentene, og det er heller ikke noe krav at dette formålet oppgis overfor forvaltningsorganet. Etter hva vi kan se er imidlertid ikke anonyme innsynsbegjæringer prinsipielt drøftet eller omtalt i forarbeidene til offentleglova av 2006. KMD mener derfor det bør vurderes om det er en forutsetning for åpenhet at innsynskrav kan fremmes anonymt, og om muligheten til å kreve innsyn anonymt kan ha utilsiktede konsekvenser, for eksempel i lys av den teknologiske utviklingen.

KMD vil påpeke at det kan være et særlig behov for en prinsipiell vurdering av muligheten for anonymitet når avslag på innsyn påklages. Avslag på innsyn kan påklages til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det organet som fattet vedtaket, jf. offentleglova § 32 første ledd første punktum. Etter at avslag eventuelt er opprettholdt av overordnet forvaltningsorgan, kan det klages inn for Sivilombudsmannen. Avslag på innsyn gitt av et departement kan enten klages inn til Sivilombudsmannen, eller det kan påklages til vedkommende departement. Dersom det klages til departementet, må avslaget forelegges for Kongen i statsråd dersom avslaget opprettholdes, jf. offentleglova § 32 første ledd siste punktum.

Dersom avslag på innsyn fremmes for Sivilombudsmannen, må den som begjærer innsyn oppgi navnet sitt, se sivilombudsmannsloven § 6 tredje ledd. Dersom avslaget påklages til overordnet forvaltningsorgan, eller avslag gitt av departement påklages og avgjøres av Kongen i statsråd, kan imidlertid den som har krevd innsyn være anonym/opptre under et pseudonym. Etter KMDs vurdering er det vanskelig å se gode grunner til at en som påklager et avslag om innsyn til Sivilombudsmannen må oppgi hvem man er, mens det samme ikke gjelder for en klage til Kongen i statsråd.

Endring av forvaltningsloven

Avslutningsvis viser KMD til at det i høringsbrevet åpnes for innspill til eventuelle behov for lov- og forskriftsendringer på området, uavhengig av om de konkrete områdene er omtalt i evalueringsrapporten eller ikke. KMD har et innspill som ikke konkret gjelder endringer i offentleglova, men endring i forvaltningsloven som følge av endringer i offentleglova vedtatt i fjor sommer. Forvaltningsloven § 18d er basert på offentleglova § 16, men førstnevnte er ikke endret og de to bestemmelsene er derfor ikke likelydende i dag. Disse to bestemmelsene bør være likelydende, og de samme hensyn gjør seg gjeldende for å unnta dokumentene etter begge bestemmelser.

Med hilsen

Hanne Finstad (e.f.)
avdelingsdirektør

Gry Johansen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.